

Právo preštudovať vyšetrovací spis po skončení vyšetrovania – trestnoprávny formalizmus alebo významné procesné oprávnenie?

The right to review investigation file after the investigation closure – formalism of criminal law or significant procedural right?

JUDr. Dušan Lovich

Paneurópska vysoká škola, Fakulta práva, Ústav verejného práva

Anotácia

Príspevok sa zameriava na problematiku inštitútu preštudovania vyšetrovacieho spisu po skončení vyšetrovania, pričom spočiatku sa venuje problematike prípravného konania ako samostatného štádia trestného konania a momentu skončenia vyšetrovania. Následne sa zameriava na zmysel a význam predmetného procesného inštitútu samostatne, ako aj v kontexte práva obvineného na obhajobu. V závere sa príspevok koncentruje na vývoj súvisiacej legislatívnej úpravy a prináša úvahy o možnej budúcej právnej úprave.

Annotation

The article addresses the issue of the review of investigation file after the closure of an investigation. Initially, it deals with the preliminary proceedings as a separate stage of criminal proceedings and with the moment at which an investigation is closed. Subsequently, it focuses on the meaning and importance of the procedural mechanism in question, both in its own right and in the context of accused's right to present a defence. Finally, it analyses the evolution of relevant legislation and offers insights into potential future developments.

Kľúčové slová

Preštudovanie spisu, prípravné konanie, vyšetrovanie, skrátané vyšetrovanie, skončenie vyšetrovania, právo obvineného na obhajobu

Key words

Review of investigation file, preliminary proceeding, investigation, summary investigation, investigation closure, accused's right to present a defence

Úvod

Kontradiktórnosť je výrazným ovplyvňujúcim faktorom trestného konania, nevyhnutne majúcim vplyv na jeho výsledok a to prostredníctvom realizácie procesných oprávnení strán trestného konania, t. j. obžaloby reprezentovanej prokurátorom a osoby, proti ktorej je vedené trestné konanie (t. j. obvineným, resp. obžalovaným) za možnej účasti obhajcu.¹

V štádiu prípravného konania sa však prvky kontradiktórnosti vyskytujú iba obmedzene, keďže vo všetkých európskych krajinách, t. j. v krajinách kontinentálneho právneho systému, sa kontradiktórnosť konania rozvíja naplno až v štádiu hlavného pojednávania, na ktoré bolo prenesené ťažisko dokazovania.²

Aktivita strán trestného konania však môže byť len taká veľká, aký priestor stranám poskytuje zákonodarca v rámci pozitívnej právnej úpravy a nie naopak³, pričom jedným z procesných inštitútov, v ktorom možno identifikovať prvky kontradiktórnosti aj v predsúdnom štádiu, je právo preštudovania vyšetrovacieho spisu po skončení vyšetrovania a s tým súvisiace oprávnenie navrhnúť doplnenie vyšetrovania.

Článok sa zaoberá procesným inštitútom preštudovania vyšetrovacieho spisu po skončení vyšetrovania, ktorému v odbornej literatúre spravidla nebýva venovaná širšia pozornosť. Primárnou úlohou článku je poukázať na význam a dôležitosť tohto procesného inštitútu, ktorý býva v aplikačnej praxi častokrát označovaný iba za nevyhnutnú trestno-procesnú „formalitu“. Okrem toho je ambíciou článku, na podklade doterajšieho vývoja právnej úpravy a komparácie slovenskej a českej právnej úpravy, zamyslieť sa nad možnými zmenami *de lege ferenda*, ktoré by boli spôsobilé prispieť k efektívnejšiemu napĺňaniu účelu dotknutého procesného inštitútu.

1. Prípravné konanie ako štádium trestného konania

V podmienkach Slovenskej republiky sa trestné konanie rozdeľuje na dve základné časti, a to **predsúdnú a súdnu časť**, ktoré sa následne rozdeľujú na viacero relatívne samostatných a do istej miery ohraničených procesných štádií v zmysle platnej právnej úpravy zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „TP“ alebo „**Trestný poriadok**“).

Predsúdnú časť možno rozdeliť na dve štádiá, a to postup pred začatím trestného stíhania (*ust. § 196 až ust. § 198 TP*) a **prípravné konanie** (*ust. § 119 až 236 TP*). Súdnu časť zákonodarca diferencuje na štyri štádiá, a to: predbežné prejednanie, resp. preskúmanie obžaloby (*ust. § 251 až 245 TP*); hlavné pojednávanie (*ust. § 246 až ust. § 290 TP*); odvolacie konanie (*ust. § 306 až ust. § 329 TP*) a vykonávacie konanie (*ust. § 406 až ust. § 476 TP*).⁴

¹ CHYLO, J. Kontradiktórne dokazovanie pred súdom. In *Bulletin slovenskej advokácie*, č. 3/2015. [online]. 2015. [cit. 2024-09-26] Dostupné na internete: <<https://www.epi.sk/odborny-clanok/kontradiktorne-dokazovanie-v-konani-pred-sudom.htm>>

² HARKABUSOVÁ, D. Črty kontradiktórnosti prípravného konania vo vybraných európskych krajinách. In *Bulletin slovenskej advokácie*, č. 07-08/2013. [online]. 2013. [cit. 2024-09-27] Dostupné na internete: <<https://www.epi.sk/odborny-clanok/Crty-kontradiktornosti-pripravneho-konania-vo-vybranych-europskych-krajinach.htm>>

³ ŠRAMEL, B. Niekoľko poznámok k postaveniu orgánov. činných v trestnom konaní po rekodifikácii slovenského trestného práva. In *Časopis pro právní vědu a praxi*, č. 1, 19/2011. [online]. 2011. [cit. 2024-27-09] Dostupné na internete: <<https://journals.muni.cz/cvpv/article/view/6400/5769>>

⁴ ŠTRKOLEC, M. *Úvod do trestného práva procesného*. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2022, s. 8

S prihladením na pozitívnu procesnoprávnu úpravu možno uviesť, že prípravné konanie predstavuje samostatné a procesne ohraničené štádium trestného konania, ktoré možno vymedziť exaktným momentom jeho začiatku a ukončenia.

Prípravné konanie sa začína momentom začatia trestného stíhania, pričom o začatí trestného stíhania rozhoduje policajt formou uznesenia, proti ktorému zákonodarca nepripúšťa opravný prostriedok.⁵ Moment začatia trestného konania a možnosť jeho identifikácie je dôležitou otázkou nie len z pohľadu orgánov činných v trestnom konaní (ďalej len „OČTK“) (a neskôr obžaloby), ale aj z pohľadu obhajoby, keďže začatie trestného stíhania umožňuje orgánom prípravného konania vykonávať procesne použiteľné úkony podľa TP, smerujúce k zisteniu páchatela trestného činu a vzneseniu obvinenia konkrétnej osobe.⁶

V kontradikcii s týmto musí mať obhajoba reálnu možnosť preveriť zákonnosť postupu OČTK v tom smere, či úkony podľa TP boli skutočne vykonávané až po začatí trestného stíhania a či sú z tohto dôvodu použiteľné vo vzťahu k inkriminácii konkrétnej osoby. Z uvedených dôvodov musí zo spisového materiálu vyplývať presný moment začatia trestného stíhania.

Po začatí trestného stíhania, ktorým sa zároveň začína štádium prípravného konania, je primárnou úlohou OČTK zhromaždiť dostatočné množstvo dôkazov tak, aby bol zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie⁷. V tejto súvislosti postupujú OČTK v súlade so základnými zásadami trestného konania, avšak konkrétny rozsah dokazovania je nevyhnutne determinovaný osobitosťou štádia trestného konania, jeho účelom a ustanoveniami TP⁸, čo má vplyv na rozsah dokazovania v prípravnom konaní.

Rozsahom dokazovania definujeme hranice dokazovania, množstvo a kvalitu dôkazov, ktorými má byť preukázaný predmet dokazovania, pričom rozsah dokazovania sa líši s poukazom na štádium trestného konania⁹ a konkrétnu trestnú vec.¹⁰ Vo všeobecnosti je rozsah dokazovania rámcovo určený zásadou

⁵ Podľa ust. § 199 ods. 1 TP: „Ak nie je dôvod na postup podľa § 197 ods. 1 alebo 2, policajt začne trestné stíhanie bez meškania, najneskôr však do 30 dní od prijatia trestného oznámenia, ak ho treba doplniť. Trestné stíhanie sa začne vydaním uznesenia. Ak hrozí nebezpečenstvo z omeškania, začne policajt trestné stíhanie vykonaním zásielovacieho úkonu, neopakovateľného úkonu alebo neodkladného úkonu. Po ich vykonaní vyhotoví ihneď uznesenie o začatí trestného stíhania, v ktorom uvedie, ktorým z týchto úkonov už bolo začaté trestné stíhanie. O začatí trestného stíhania policajt upovedomí oznamovateľa a poškodeného. Policajt doručí také uznesenie prokurátorovi najneskôr do 48 hodín.“

⁶ Uznesenie Krajského sudu v Bratislave zo dňa 26.03.2015, sp. zn.: 2To/13/2015, publikované v Zbierke stanovísk NS a súdov SR pod R/19/2016

⁷ Podľa ust. § 2 ods. 10 TP: „Orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. Dôkazy obstarávajú z úradnej povinnosti. Právo obstarávať dôkazy majú aj strany. Orgány činné v trestnom konaní s rovnakou starostlivosťou objasňujú okolnosti svedčiace proti obvinenému, ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech, a v oboch smeroch vykonávajú dôkazy tak, aby umožnili súdu spravodlivé rozhodnutie.“

⁸ OLEJ, J., ROMŽA, S., ČOPKO, P., PUCHALLA, M. *Trestné právo procesné*. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2012, s. 142

⁹ iný rozsah dôkazov je potrebný na podanie obžaloby, iný na vynesenie odsudzujúceho rozsudku, kde je rozsah dokazovania širší

¹⁰ BURDA, E. Predmet a rozsah dokazovania insolvenčných trestných činov. In *Štát a právo*, roč. 8, č. 2-3.

[online]. 2021. [cit. 2024-09-28] Dostupné na internete:

<<https://www.prf.umb.sk/app/cmsSiteAttachment.php?ID=6949>>

zistenia skutkového stavu veci bez dôvodných pochybností.¹¹ V tomto kontexte plní prípravné konanie pomocnú úlohu¹² a z tohto dôvodu má predbežný charakter¹³ vo vzťahu k súdnej časti, ktorej chronologicky a procesne predchádza a do ktorej zákonodarca koncentruje hlavné ťažisko dokazovania, pri plnom rozvinutí zásady kontradiktórnosti trestného konania.

Napriek tomu je prípravné konanie považované za jedno z kľúčových štádií trestného konania, nakoľko predurčuje jeho charakter a významným spôsobom podmieňuje jeho výsledok, pričom efektívne naplnenie cieľov trestného konania je priamo úmerné kvalite prípravného konania.¹⁴

2. Ukončenie prípravného konania vs. ukončenie vyšetrovania

Prípravné konanie sa končí alternatívne buď podaním obžaloby zo strany prokurátora, podaním návrhu na schválenie dohody o vine a treste alebo niektorým z právoplatných (meritórnych) rozhodnutí OČTK, vydanie ktorého zákonodarca v relevantných ustanoveniach TP pripúšťa¹⁵.

Pre úplnosť je potrebné pripomenúť, že vyšetrovanie a skrátené vyšetrovanie nie sú úsekmi trestného konania v rámci prípravného konania, ale sú to dve formy (dva spôsoby), ktorými sa prípravné konanie ako štádium trestného konania vykonáva.¹⁶ Ešte pred ukončením prípravného konania, avšak za situácie, kedy policajt považuje vyšetrovanie alebo skrátené vyšetrovanie za skončené a jeho výsledky za postačujúce pre účely ukončenia prípravného konania, je policajt povinný umožniť oprávneným osobám preštudovať vyšetrovacie spisy a podať prípadné návrhy na doplnenie dokazovania podľa ust. § 208 TP¹⁷. Zákonodarca však v žiadnom ustanovení TP neupravuje moment, kedy možno považovať vyšetrovanie alebo skrátené vyšetrovanie za ukončené a v tejto súvislosti nenormuje povinnosť vydať rozhodnutie o ukončení vyšetrovania (napr. v podobe uznesenia).

¹¹ VIKTORYOVÁ, J. Dokazovanie. In Ivor, J. a kol. *Trestné právo procesné*. Bratislava : IURA EDITION, 2006, s. 427

¹² FRYŠTÁK, M. Lze zjišťovat v přípravném řízení skutkový stav věci rychle a jednoduše. In ZÁHORA, J. (ed) *Aktuálne problémy prípravného konania trestného. Zborník príspevkov z celoštátnej vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou konanej dňa 03. apríla 2014 v Bratislave*. Praha : Leges, 2014, s. 146

¹³ ŠIMOVČEK, I. Alternatívne spôsoby začatia trestného stíhania. In ZÁHORA, J. (ed) *Prípravné konanie – možnosti a perspektívy, Zborník príspevkov z celoštátnej vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou konanej dňa 21. apríla 2016 v Bratislave*. Praha : Leges, 2016, s. 66

¹⁴ IVOR, J. Základné východiská navrhovanej koncepcie prípravného konania. In ZÁHORA, J. (ed) *Prípravné konanie – možnosti a perspektívy, Zborník príspevkov z celoštátnej vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou konanej dňa 21. apríla 2016 v Bratislave*. Praha : Leges, 2016, s. 22

¹⁵ T. j. postúpením veci, zastavením trestného stíhania, podmieneným zastavením trestného stíhania, podmieneným zastavením trestného stíhania spolupracujúceho obvineného, zastavením trestného stíhania formou schválenia zmieri

¹⁶ IVOR, J., POLÁK, P., ZÁHORA, J. *Trestné právo procesné II*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2021, s. 33

¹⁷ Podľa ust. § 208 ods. 1 TP: „Ak policajt považuje vyšetrovanie alebo skrátené vyšetrovanie za skončené a jeho výsledky za postačujúce na podanie návrhu na obžalobu alebo na iné rozhodnutie, umožní obvinenému, obhajcovi, poškodenému, jeho splnomocnencovi alebo opatrovníkovi, zúčastnenej osobe a jej splnomocnencovi v primeranej lehote preštudovať spisy a podať návrhy na doplnenie vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania; týchto práv sa môžu tieto osoby výslovne vzdať, o čom musia byť poučené. Ak nejde o konanie podľa § 204 ods. 1, obvineného a obhajcu upozorní policajt na práva podľa prvej vety najmenej tri dni vopred. Túto lehotu možno s ich súhlasom skrátiť. Návrh na doplnenie vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania môže policajt odmietnuť, ak ho nepovažuje za potrebný.“

Ukončenie vyšetrovania je teda neformálnym úkonom policajta v stave, kedy už vo veci nie je potrebné vykonať ďalšie úkony z dôvodu, že došlo k objasneniu skutkového stavu veci v rozsahu potrebnom na rozhodnutie o ďalšom postupe v konaní.¹⁸

Podľa názoru autora je minimálne diskutabilné, či je takýto prístup zákonodarcu správny, avšak má pevnú oporu v legislatívnej úprave, keďže obdobným spôsobom bolo ukončenie vyšetrovania normované aj pred rekodifikáciou trestného procesu v r. 2005. Pre strany trestného konania však môže byť problematické identifikovať moment ukončenia vyšetrovania, pokiaľ je determinovaný iba neformálnym (vnútorným) rozhodnutím vyšetrovateľa, bez premietnutia tohto rozhodnutia do procesného výstupu. Napriek tejto skutočnosti kladie zákonodarca s momentom ukončenia vyšetrovania požiadavky na strany trestného konania, medzi ktorými možno spomenúť napr. povinnosť poškodeného uplatniť si nárok na náhradu škody najneskôr do skončenia vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania podľa ust. § 46 ods. 3 TP.

Autor sa nazdáva, že vhodnejšie by bolo stotožniť moment skončenia vyšetrovania s preštudovaním spisu, prípadne o skončení vyšetrovania aspoň vykonať určitý zápis, napr. vo forme úradného záznamu. *De lege lata* však možno procesný inštitút preštudovania spisu právom považovať za úkon finálnej fázy vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania, kedy sa už iné úkony nevykonávajú¹⁹ a z tohto dôvodu býva v aplikačnej praxi označovaný ako „záverečné preštudovanie vyšetrovacieho spisu“.

Aj keď preštudovaniu vyšetrovacieho spisu po skončení vyšetrovania spravidla nebýva venovaná osobitná pozornosť (v odbornej literatúre a ani v aplikačnej praxi), podľa názoru autora ide o významný inštitút prípravného konania, ktorý v sebe inkorporuje dôležité procesné oprávnenia dotknutých osôb a zároveň zaväzuje policajta na obligatórne vytvorenie priestoru pre uplatnenie princípov kontradiktórnosti v štádiu prípravného konania vo vzťahu k obhajobe.

3. Význam inštitútu preštudovania vyšetrovacieho spisu po skončení vyšetrovania

Oprávnenie preštudovať vyšetrovací spis po skončení vyšetrovania zveruje zákonodarca taxatívne vymedzeným osobám, a to obvinenému a jeho obhajcovi, poškodenému a jeho splnomocnencovi a opatrovníkovi, zúčastnenej osobe a jej splnomocnencovi.

Skutočnosť, že policajt je obligatórne povinný umožniť oprávneným osobám využiť toto právo, *expressis verbis* vyplýva z gramatického výkladu dotknutého zákonného ustanovenia, kde zákonodarca správne použil imperatív v podobe slova „umožní“. V aplikačnej praxi však nastávajú situácie, kedy policajt pristupuje k predmetnému oprávneniu formálne a nezriedka je nositeľovi oprávnenia predložené (pred jeho výsluchom v prípravnom konaní) písomné poučenie, obsahujúce vopred formulované vyhlásenie o vzdaní sa práva preštudovať vyšetrovací spis po skončení vyšetrovania.

Policajt tento postup spravidla odôvodňuje tým, že ide o formálny úkon bez hlbšieho trestnoprocesného významu a bez podstatného dopadu na výsledky vyšetrovania, ktoré je v tom čase „tak či tak“ ukončené, čo vyplýva z doslovnej formulácie prvej vety ust. § 208 TP, kde zákonodarca pristúpil k použitiu slovného spojenia: „ak policajt považuje vyšetrovanie alebo skrátené vyšetrovanie za skončené...“. Zákonodarcom použité slovné spojenie „právo preštudovať spisy“ môže evokovať dojem, že majoritným obsahom práva je štúdium rozsiahleho spisového materiálu, s ktorým spravidla

¹⁸ ČENTÉŠ, J., KURILOVSKÁ, L., ŠIMOVČEK I., BURDA, E. a kol. *Trestný poriadok II. § 196 – 569*. Bratislava : C. H. Beck, 2021, s. 131

¹⁹ MANDALÍK, R. K niektorým otázkam súvisiacim so skončením vyšetrovania a preštudovaním spisu. In *Justičná revue. Roč. 70, č. 12, 2018*. s. 1382 – 1392

je už nositeľ oprávnenia do určitej miery oboznámený, keďže je súčasťou vyšetrovacieho procesu a s policajtom počas vyšetrovania v určitom rozsahu komunikuje.

Oprávnené osoby (častokrát dokonca aj obvinený, pokiaľ sa v konaní obhajuje sám bez pomoci obhajcu) potom nepripisujú právu preštudovania spisu po skončení vyšetrovania potrebnú relevanciu a tohto práva sa vzdávajú bez toho, aby si uvedomovali možné procesné dôsledky. Je pozitívom, že obdobnú nežiaducu situáciu koriguje judikatúra všeobecných súdov, z ktorej vyplýva, že obvinený sa môže právne účinne vzdať práva na preštudovanie spisu až po tom, keď policajt považuje vyšetrovanie za skončené a jeho výsledky za postačujúce na podanie návrhu na podanie obžaloby alebo iné rozhodnutie a zároveň obvinenému oznámi dátum, čas a miesto vykonania tohto úkonu. Ak sa obvinený vzdal práva na preštudovanie spisu, hoci neboli splnené uvedené požiadavky, vzdanie sa tohto práva obvineným je právne neúčinné.²⁰ Zjednodušene možno povedať, že beneficianti tohto oprávnenia sa dotknutého práva môžu vzdať až po tom, ako budú vyrozumení o presnom termíne vykonania úkonu a nie vopred.²¹

Čo sa týka samotnej realizácie preštudovania spisu, policajt predloží oprávneným osobám celý vyšetrovací spis spolu s prílohami, ktorý je riadne žurnalizovaný a osoby poučí o práve navrhnúť doplnenie vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania.

Z úkonu preštudovania spisu policajt vyhotovuje zápisnicu, v ktorej uvedie prípadné návrhy oprávnenej osoby na doplnenie vyšetrovania a rozhodnutie o tom, či tieto vykoná alebo nie (za predpokladu, ak oprávnená osoba takéto návrhy po preštudovaní spisu uplatní) a zároveň zaprotokoluje vyjadrenie oprávnenej osoby a jej návrh vo vzťahu k tomu, akým spôsobom navrhuje policajtovi postupovať. Oprávneným osobám sa tak otvára priestor vo finálnej fáze vyšetrovania, kedy majú možnosť svojimi doplňujúcimi návrhmi, event. vhodne formulovaným vyjadrením, ovplyvniť záver vyšetrovania a policajtovi, ako aj prokurátorovi, ktorému bude spisový materiál predložený postupom podľa ust. § 209 TP²² predostrieť, akým spôsobom navrhujú vyšetrovanie zo strany policajta a následne aj štádium prípravného konania zo strany prokurátora ukončiť.

V aplikačnej praxi tak môže nastať a častokrát aj nastáva situácia, kedy policajt zohľadní návrh oprávnenej osoby, uplatnený v rámci preštudovania spisu a tento premietne do svojho konečného návrhu voči prokurátorovi (*napr. s návrhom na podmienkové zastavenie trestného stíhania namiesto návrhu na podanie obžaloby*), prípadne môže návrhy oprávnených osôb pri preštudovaní spisu zohľadniť prokurátor (*napr. pri rozhodovaní o ukončení prípravného konania, event. pri zvažovaní vrátenia spisového materiálu policajtovi na doplnenie vyšetrovania*).

Rovnako sa žiada poukázať aj na význam preštudovania spisu z pohľadu osôb odlišných od osoby obvinenej a to najmä poškodeného, ktorý je v zmysle dikcie ust. § 46 ods. 3 TP²³ v prípade, ak má

²⁰ Uznesenie Krajského súdu v Žiline zo dňa 11.08.2009, sp. zn.: 1To/90/2009, publikované v Zbierke stanovísk NS a súdov SR pod R 21/2011; Uznesenie Krajského súdu v Trnave zo dňa 21.05.2020, sp. zn.: 5To/4/2020

²¹ ČENTĚŠ, J. a kol. *Trestný poriadok. Veľký komentár*. Bratislava : Eurokódex, 2014, s. 437

²² Podľa ust. § 209 TP: „Po skončení vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania policajt predloží spis prokurátorovi s návrhom na podanie obžaloby alebo na iné rozhodnutie, ak nerozhodne podľa § 214 ods. 2 alebo § 215 ods. 4. Návrh na podanie obžaloby musí obsahovať zoznam vykonaných a navrhovaných dôkazov a odôvodnenie, prečo nevyhovelo návrhom na vykonanie ďalších dôkazov alebo odmietol predložené dôkazy. So spisom predloží aj očíslované vecné dôkazy a ich zoznam, ak to ich povaha umožňuje.“

²³ Podľa ust. § 46 ods. 3 TP: „Poškodený, ktorý má podľa zákona proti obvinenému nárok na náhradu škody, ktorá mu bola spôsobená trestným činom, je tiež oprávnený navrhnúť, aby súd v odsudzujúcom rozsudku uložil obžalovanému povinnosť nahradiť túto škodu; návrh musí poškodený uplatniť najneskoršie do skončenia

proti obvinenému nárok na náhradu škody, oprávnený navrhnúť súdu, aby v odsudzujúcom rozsudku uložil obžalovanému povinnosť takúto škodu nahradiť, avšak návrh musí poškodený uplatniť najneskôr do skončenia vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania a to vrátane jeho odôvodnenia a špecifikácie výšky škody.

Ako už bolo spomenuté, dodržanie takto stanovenej lehoty môže byť pre poškodeného pomerne náročné, keďže ukončenie vyšetrovania je neformálnym rozhodnutím policajta, o ktorom sa nevyhotovuje žiadne rozhodnutie. Aplikčná prax však akceptuje postup, kedy poškodený svoj návrh na náhradu škody uplatní až v rámci preštudovania spisu, event. ho uplatní v skoršom momente, ale čo do výšky ho precizuje až v rámci úkonu preštudovania spisu. Konajúci súd spravidla na takýto návrh poškodeného prihliada.

Záverom je potrebné poukázať aj na významný hmotnoprávny presah inštitútu preštudovania spisu, nakoľko zákonodarcu na tento moment viaže možný zánik trestnosti pri vybraných daňových trestných činoch.²⁴

4. Inštitút preštudovania vyšetrovacieho spisu v kontexte práva obvineného na obhajobu

Niet pochýb o tom, že právo preštudovať spisy patrí medzi významnú súčasť práva na obhajobu a ako také je vyjadrením princípu kontradiktórnosti ako parciálna súčasť práva obvineného na prístup k informáciám v rámci prípravného konania.²⁵

Toto oprávnenie sa javí o to dôležitejšie, že princíp kontradiktórnosti sa v prípravnom konaní uplatňuje iba v obmedzenej miere, v porovnaní s rozvojom kontradiktórnosti v štádiu hlavného pojednávania.²⁶ Z tohto dôvodu slúži tento inštitút aj na preverenie procesného postupu vo vyšetrovaní a citelne napomáha naplneniu zásady zistenia skutkového stavu v takej kvalite, ktorá vylučuje dôvodné pochybnosti. Významu tohto inštitútu preto musí zodpovedať aj prístup OČTK a súdu tak, aby bol reálne a plnom rozsahu naplnený.²⁷

V aplikácejnej praxi však nastávajú situácie, kedy OČTK v plnej miere nerešpektujú právo obvineného na preštudovanie vyšetrovacieho spisu po skončení vyšetrovania, spravidla v snahe o čo najrýchlejšie ukončenie prípravného konania.

Dôsledkom takéhoto postupu sa pomerne obšérne venuje judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „NS SR“) z ktorej vyplýva, že neumožnenie obhajobe preštudovať spisy na konci

vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania. Z návrhu musí byť zrejmé, z akých dôvodov a v akej výške sa nárok na náhradu škody uplatňuje.“

²⁴ Podľa ust. § 86 ods. 1 písm. d) Trestného zákona: „Trestnosť trestného činu zaniká aj vtedy, ak ide o trestný čin krátenia dane a poistného podľa § 276, neodvedenia dane a poistného podľa § 277 alebo nezaplatenia dane a poistného podľa § 278, ak páchatel nespáchal trestný čin ako člen zločineckej skupiny a ak splatná daň a jej príslušenstvo alebo poistné boli dodatočne zaplatené najneskôr v nasledujúci deň po dni, keď sa páchatel po skončení jeho vyšetrovania mohol oboznámiť s jeho výsledkami.“

²⁵ BRIATKOVÁ, M. Princíp kontradiktórnosti v prípravnom trestnom konaní. In *Projustice*, roč. 10, č. 5/2021. [online]. 2021. [cit. 2024-10-03] Dostupné na internete: <<https://www.projustice.sk/trestne-pravo/princip-kontradiktornosti-v-pripravnom-trestnom-konani>>

²⁶ ŠAMKO, P. Kontradiktórnosť hlavného pojednávania (niektoré teoretické a praktické problémy). [online]. 2013. [cit. 2024-09-29] Dostupné na internete: <<https://www.pravnelisty.sk/clanky/a206-kontradiktornost-hlavneho-pojednavania-niektore-teoreticke-a-prakticke-problemy>>

²⁷ Uznesenie Špecializovaného trestného súdu zo dňa 09.09.2022, sp. zn.: 12T/7/2022

vyšetovania v primeranej lehote podľa ust. § 208 TP môže byť dôvodom pre odmietnutie obžaloby a vrátenie veci prokurátorovi do prípravného konania pri preskúmaní, resp. predbežnom prejednaní obžaloby (ust. § 241 ods. 1 písm. f)²⁸, resp. ust. § 244 ods. 1 písm. h) TP).²⁹

V kontraste s tým však NS SR ako dovolací súd dopĺňa, že nedodržanie ust. § 208 TP nie je dovolacím dôvodom za predpokladu, ak prišlo v súdnom konaní k „náprave“ v tom smere, že v rámci neskoršieho súdneho konania mal obžalovaný (jeho obhajca) dost' času a možností na prípravu obhajoby, keďže v takom prípade by nerešpektovanie dikcie ust. § 208 TP nemalo vplyv na meritórne rozhodnutie a z tohto dôvodu by nepoznamenalo spravodlivosť ďalšieho konania.³⁰

V kontexte s (ne)účastou obvineného a jeho obhajcu na úkone preštudovania spisov je potrebné zdôrazniť, že za nevyužitie práva na preštudovanie spisu je potrebné považovať rezignáciu na tento úkon výlučne zo subjektívnych dôvodov a nie situáciu, kedy sa obvinený a jeho obhajca z objektívnych dôvodov nedostavia na preštudovanie spisu a svoju neúčasť riadne ospravedlnia. NS SR v tejto súvislosti uzatvára, že ani snaha OČTK o urýchléné skončenie vyšetovania nemôže konvalidovať porušenie práva obvineného na spravodlivý a férový proces vo forme neumožnenia mu riadne preštudovať spis, ak taký úkon bolo možné bez problémov vykonať.³¹

Ostatnou novelou č. 40/2024 Z. z., účinnou od 15.03.2024, zákonodarca precizoval aj ust. § 241 ods. 1 písm. f) TP (odmietnutie obžaloby), v dôsledku čoho sú *de lege lata* na prokurátora kladené prísnejšie legislatívne požiadavky pri podávaní obžaloby. Od momentu účinnosti označenej novely je totiž dôvodom pre odmietnutie obžaloby a vrátenie veci do prípravného konania aj zistenie, že prokurátor súdu nepredložil úplné spisy, vrátane dôkazov, zabezpečených v prípravnom konaní.

Po účinnosti vyššie uvedenej novely je potrebné úplnosť spisov a s tým súvisiace obligatórne náležitosti obžaloby posudzovať aj s prihliadnutím na novozavedené ust. § 33a TP, týkajúce sa spolupracujúcej osoby, v ktorom zákonodarca normuje povinnosť vyhotovovať záznamy o spolupráci obvinených a svedkov, ktoré obsahujú aj zoznam poskytnutých, či sľúbených benefitov a podmienky na ich priznanie, ktoré musia byť súčasťou spisu.

Ako vyplýva z Osobitnej časti Dôvodovej správy k novele č. 40/2024 Z. z., účelom ust. § 33a TP je spresnenie podmienok spolupráce OČTK so spolupracujúcimi osobami s cieľom umožniť previerku jej zákonnosti v priebehu trestného stíhania. Podmienky takejto spolupráce, vrátane benefitov poskytnutých spolupracujúcim osobám, musia byť riadne zaznamenané a v trestnom konaní odkryté, najneskôr v štádiu súdneho konania.³²

Pre úplnosť sa žiada poukázať na aktuálne a pomerne zaujímavé rozhodnutie NS SR vo vzťahu k benefitom spolupracujúcich osôb po novele Trestného poriadku, keďže zákonodarca v tejto súvislosti inkorporoval do Trestného poriadku aj prechodné ust. § 567t TP vo vzťahu k „rozpojednávaným

²⁸ Podľa ust. § 241 ods. 1 písm. f) TP: „Obžalobu podanú na súde pre prečin a zločin s výnimkou obzvlášť závažného zločinu, za ktorý zákon ustanovuje trest odňatia slobody s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej dvanásť rokov preskúma samosudca a podľa jej obsahu a obsahu spisu obžalobu odmietne a vráti vec prokurátorovi, ak zistí závažné procesné chyby, najmä porušenie práva na obhajobu alebo ak zistí, že prokurátor nepredložil úplné spisy vrátane všetkých dôkazov zabezpečených v prípravnom konaní, že obžaloba nespĺňa náležitosti podľa § 235 alebo že spolupracujúcej osobe boli poskytnuté nezákonné benefity,“

²⁹ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 12.07.2016, sp. zn.: 1 Tdo V 11/2015

³⁰ Tamtiež

³¹ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 01.06.2021, sp. zn.: 3Tost/9/2019

³² Dôvodová správa k vládnemu návrhu zákona č. 40/2024 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 3003/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov

veciam“. Účelom tohto ustanovenia je (zjednodušene povedané) uloženie povinnosti prokurátorovi predložiť súdu všetky relevantné písomnosti vzťahujúce sa na poskytnutie benefitov spolupracujúcej osobe, aby súd mal ešte pred jeho rozhodnutím o (ne)vine obžalovaného k dispozícii kompletný podklad pre posúdenie hodnovernosti spolupracujúcej osoby a to práve s ohľadom na poskytnuté benefity. Ako vyplýva z aktuálnej judikatúry NS SR, v konaní podľa ust. § 567t TP však už súd nevyhodnocuje okolnosti, za ktorých došlo k poskytnutiu benefitov, ani ich zákonnosť či primeranosť, ale posudzuje výlučne to, či prokurátor v určenej lehote doplnil náležitosti obžaloby.³³

Vo vzťahu k štádiu prípravného konania a k záverečnému preštudovaniu spisov podľa ust. § 208 ods. 1 TP ešte zákonodarca v ust. § 33a ods. 7 TP³⁴ upravuje možnosť prokurátora obmedziť právo záverečného preštudovania spisov v rozsahu týkajúcom sa záznamov o spolupráci, avšak výlučne z „mimoriadne závažných dôvodov“.

V každom prípade je význam inštitútu preštudovania spisov po skončení vyšetrovania potrebné vnímať v kontexte vzťahu prípravného konania (ust. § 10 ods. 14 TP) k hlavnému pojednávaniu, keď na základe úpravy Trestného poriadku platí, že dôkazy získané v priebehu vyšetrovania primárne určujú rámec (podľa úvahy prokurátora), v ktorom bude trestný čin, kladený obvinenému za vinu, na podklade obžaloby prejednávaný v konaní pred súdom, keďže jedine v súdnom konaní sa meritórne rozhoduje o vine a treste.

5. Vývoj legislatívnej úpravy a úvahy *de lege ferenda*

V predchádzajúcom zákone č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok), v znení zákona č. 178/1993 Z. z. účinnom do 30.09.1994, priznával zákonodarca právo preštudovať spis po skončení vyšetrovania iba obvinenému a jeho obhajcovi a v rámci doslovného znenia zákonného ustanovenia používal aj formuláciu „*oboznámenie obvineného s výsledkami vyšetrovania*“.³⁵

Táto formulácia bola zmenená novelou č. 247/1994 Z. z., účinnou od 01.10.1994, kedy zákonodarca priblížil právnu úpravu súčasnej podobe a toto oprávnenie po prvýkrát vztiahol aj na osobu poškodeného a jeho splnomocnenca.³⁶ Počnúc dňom 01.10.1994 upustil zákonodarca v procesných normách od používania slovného spojenia „*oboznámiť s výsledkami vyšetrovania*“, no napriek tomu ho stále používa v ust. § 86 ods. 1 písm. d) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších

³³ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 29.05.2024, sp. zn.: 4Tost/14/2024

³⁴ Podľa ust. § 33a ods. 7 TP: „*Spisy podľa § 69 obsahujú aj záznamy o spolupráci obvinených a svedkov v tejto, ako aj inej trestnej veci a tiež výsledky preskúmania postupu orgánov činných v trestnom konaní podľa odseku 6. Právo nazerať do výsledkov preskúmania postupu orgánov činných v trestnom konaní podľa odseku 6 nemožno stranám a ich zástupcom uvedeným v § 69 ods. 1 odmietnuť. Právo preštudovať spisy podľa § 208 ods. 1 v rozsahu týkajúcom sa záznamov o spolupráci môže prokurátor z mimoriadne závažných dôvodov obmedziť; o týchto dôvodoch vyrozumie policajt osoby uvedené v § 208 ods. 1 prvá veta spolu s upozornením na ich práva podľa tohto ustanovenia.*“

³⁵ Podľa ust. § 166 ods. 1 zákona č. 141/1961 Zb. Trestný poriadok v znení účinnom do 30.09.1994 (t. j. v znení zákona č. 178/1993 Z. z.): „*Ak vyšetrovateľ uzná vyšetrovanie za skončené a jeho výsledky za postačujúce na podanie obžaloby, oboznámí obvineného s výsledkami vyšetrovania, predloží mu vyšetrovacie spisy na preštudovanie a poučí ho o jeho práve navrhnúť doplnenie vyšetrovania.*“

³⁶ Podľa ust. § 166 ods. 1 zákona č. 141/1961 Zb. Trestný poriadok v znení účinnom od 01.10.1994 (t. j. v znení zákona č. 247/1994 Z. z.): „*Ak vyšetrovateľ uzná vyšetrovanie za skončené a jeho výsledky za postačujúce na podanie obžaloby, umožní obvinenému a obhajcovi, poškodenému alebo jeho splnomocnencovi v primeranej lehote preštudovať spisy a podať návrhy na doplnenie vyšetrovania. Na túto možnosť upozorní obvineného a jeho obhajcu najmenej tri dni vopred. Uvedenú lehotu možno so súhlasom obvineného a obhajcu skrátiť. Ak vyšetrovateľ nepovažuje navrhované doplnenie za potrebné, odmietne ho. O týchto úkonoch urobí vyšetrovateľ záznam v spise a o odmietnutí návrhu na doplnenie vyšetrovania vyrozumie obvineného alebo obhajcu a poškodeného.*“

predpisov (ďalej len „TZ“), v ktorom upravuje inštitút zániku trestnosti vybraných daňových trestných činov.

Vo všeobecnosti je na zváženie, či slovné spojenie „*oboznámenie s výsledkami vyšetrovania*“ nie je obsahovo vhodnejšie a výstižnejšie ako „*preštudovanie spisov*“ a to s ohľadom na obsah, význam a priebeh dotknutého procesného úkonu. *De lege ferenda* by však bolo vhodné zjednotiť používanú hmotnoprávnu a procesnoprávnu terminológiu a z tohto dôvodu terminologicky prispôbiť ust. § 86 ods. 1 písm. d) TZ platnej a účinnej procesnoprávnej úprave (ust. § 208 TP).

V súčasnosti sú už beneficiarmi práva preštudovať spis aj poškodený a ďalšie osoby, taxatívne uvedené v ust. § 208 ods. 1 TP, avšak zákonodarca týmto osobám (na rozdiel od obvineného a jeho obhajcu) nepriznáva trojdňový časový priestor na prípravu.

Pri komparácii slovenskej právnej úpravy s relevantnou právnou úpravou v susednej Českej republike, kde je aktuálne stále platný (avšak početne novelizovaný) zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád) v znení neskorších predpisov (ďalej len „TŘ“) možno uviesť, že český zákonodarca upravuje právo preštudovať spisy v ust. § 166 TŘ, avšak na rozdiel od slovenského zákonodarcu v dotknutom ustanovení akcentuje, že toto právo prináleží poškodenému iba v prípade, ak si uplatnil voči obvinenému nárok na náhradu škody a zároveň navrhol, aby bol obvinený v prípade odsudzujúceho rozsudku na náhradu škody zaviazaný. Český zákonodarca zároveň (podľa názoru autora celkom správne) priznáva poškodenému lehotu troch kalendárnych dní na prípravu, čím do istej miery zosúladzuje procesné postavenie poškodeného a obvineného.

Autor považuje za správne aj legislatívne obmedzenie vo vzťahu k poškodenému, ktorému český zákonodarca priznáva právo preštudovať spisy iba za predpokladu, ak si tento voči obvinenému uplatnil nárok na náhradu škody a v tejto súvislosti realizoval procesný návrh podľa ust. § 43 ods. 3 TŘ. Autor zastáva názor, že česká právna úprava by mohla byť *de lege ferenda* inšpiráciou pre slovenského zákonodarcu, keďže poškodený je legitímnou stranou trestného konania a preto nie je daný dôvod, pre ktorý by poškodenému nemala patriť trojdňová lehota na prípravu tak, ako obvinenému a jeho obhajcovi.

Záverom sa žiada poukázať na skutočnosť, že znenie ust. § 208 TP nebolo zo strany zákonodarcu novelizované od momentu rekonštrukcie trestného procesného práva v r. 2005, ktorá do slovenského trestného procesu inkorporovala zásadu kontradiktórnosti v podobe, súladnej s čl. 6 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.³⁷ V súčasnosti bolo pritom aktuálne znenie TP predmetom početných legislatívnych zmien (spolu 59 noviel), naposledy s účinnosťou k 06.08.2024.

Podľa názoru autora je škoda, že zákonodarca nevyužil priestor pri posledných širších legislatívnych zmenách trestnoprávnej legislatívy, neprecizoval inštitút preštudovania spisov minimálne po vzore českej právnej úpravy a ani nepristúpil k terminologickému zjednoteniu ust. § 86 ods. 1 písm. d) TZ s ust. § 208 TP.

Záver

Význam inštitútu preštudovania spisu je daný už samotnou skutočnosťou, že prostredníctvom neho je obligatórne vytváraný priestor pre možnosť uplatnenia prvku kontradiktórnosti pre obvineného, resp. jeho obhajcu v prípravnom konaní, kde ešte nedochádza k plnohodnotnému rozvinutiu kontradiktórnosti tak, ako je tomu v štádiu hlavného pojednávania.

³⁷ ROHÁČ, I. Postavenie obhajcu v kontradiktórnom konaní. In *Bulletin advokacie*, [online]. 2012. [cit. 2024-10-06] Dostupné na internete: <<http://www.bulletin-advokacie.cz/postavenie-obhajcu-v-kontradiktornom-konani>>

Realizáciou tohto oprávnenia majú jeho nositelia jednu z posledných možností, ako v prípravnom konaní ovplyvniť ďalší postup policajta a v nadväznosti na tento aj následný postup prokurátora a to prostredníctvom svojich vyjadrení pri preštudovaní spisu po skončení vyšetrovania, event. formou návrhov na jeho doplnenie.

Niet pochýb o tom, že ide o významný procesný inštitút, ktorý patrí medzi dôležitú súčasť práva na obhajobu a s ktorým zákonodarca nespája iba procesné účinky, ale ohraničuje ním aj moment možného zániku trestnosti vybraných daňových trestných činov. Ako vyplýva z ustálenej judikatúry, nerešpektovanie dikcie ust. § 208 TP zo strany OČTK vo vzťahu k obhajobe v podobe neumožnenia obhajobe preštudovať kompletne spisy po skončení vyšetrovania v primeranej lehote, by malo byť dôvodom na odmietnutie obžaloby a vrátenie veci prokurátorovi do prípravného konania pri preskúmaní, resp. predbežnom prejednaní obžaloby zo strany súdu.

Podľa názoru autora a na podklade komparácie príslušnej slovenskej a českej trestnoprávnej úpravy, uvedenej v článku, by bolo *de lege ferenda* vhodné zrovnoprávniť postavenie obvineného s ďalšími beneficiarymi dotknutého práva a to tým, že zákonodarca aj ostatným osobám poskytne lehotu na prípravu. *De lege ferenda* by tiež prichádzalo do úvahy priznať právo preštudovať vyšetrovací spis iba poškodenému, ktorý si riadne a včas (t. j. do skončenia vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania) uplatnil nárok na náhradu škody.

Ako diskutabilná sa javí etablovaná právna úprava, podľa ktorej je moment skončenia vyšetrovania iba neformálnym úkonom policajta, o ktorom sa nevyhotovuje žiadny procesný výstup (napr. v podobe uznesenia alebo aspoň úradného záznamu, event. zápisnice). Autor zastáva názor, že vhodnejšie by bolo zjednotiť moment skončenia vyšetrovania s momentom preštudovania vyšetrovacieho spisu všetkými oprávnenými osobami, keďže takáto právna úprava by mohla odstrániť aplikačné problémy pri určení exaktného momentu skončenia vyšetrovania, s ktorým zákonodarca spája pomerne významné procesné a hmotnoprávne dôsledky.

Použité informačné zdroje:

Knihy / Monografie

ČENTĚŠ, J. a kol. *Trestný poriadok. Veľký komentár*. Bratislava : Eurokódex, 2014, 944 s. ISBN 978-80-8155-021-8

ČENTĚŠ, J., KURILOVSKÁ, L., ŠIMOVČEK, I. BURDA, E. a kol. *Trestný poriadok II. § 195 – 569*. Bratislava : C. H. Beck, 2021, 1336 s. ISBN 978-80-89603-88-6

IVOR, J., POLÁK, P., ZÁHORA, J. *Trestné právo procesné II*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2021, 496 s. ISBN 978-80-57103-34-9

OLEJ, J., ROMŽA, S., ČOPKO, P., PUCHALLA, M. *Trestné právo procesné*. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2012, 300 s. ISBN 978-80-7097-965-5

ŠTRKOLEC, M. *Úvod do trestného práva procesného*. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2022, 88 s. ISBN 978-80-574-0091-2

VIKTORYOVÁ, J. Dokazovanie. In Ivor, J. a kol. *Trestné právo procesné*. Bratislava : IURA EDITION, 2006, 1050 s. ISBN 978-80-8078-309-9

Články v časopisoch, zborníkoch a iné príspevky

BRIATKOVÁ, M. *Princíp kontradiktórnosti v prípravnom trestnom konaní*. In *Projustice*, roč. 10, č. 5/2021. ISSN 1339-1038. [online]. 2021. [cit. 2024-04-25] Dostupné na internete:

<<https://www.projustice.sk/trestne-pravo/princip-kontradiktornosti-v-pripravnom-trestnom-konani>>

BURDA, E. Predmet a rozsah dokazovania insolvenčných trestných činov. In *Štát a právo*, roč. 8, č. 2-3. ISSN 2644-643X. [online]. 2021. [cit. 2024-09-28] Dostupné na internete:

<<https://www.prf.umb.sk/app/cmsSiteAttachment.php?ID=6949>>

FRYŠTÁK, M. Lze zjišťovat v přípravném řízení skutkový stav věci rychle a jednoduše. In ZÁHORA, J. (ed) *Aktuálne problémy prípravného konania trestného. Zborník príspevkov z celoštátnej vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou konanej dňa 03. apríla 2014 v Bratislave*. Praha : Leges, 2014, 384 s. ISBN 978-80-7502-030-7

HARKABUSOVÁ, D. Črty kontradiktórnosti prípravného konania vo vybraných európskych krajinách. In *Bulletin slovenskej advokácie*, č. 07-08/2013. ISSN 1335-1079. [online]. 2013. [cit. 2024-09-27]

Dostupné na internete: <<https://www.epi.sk/odborny-clanok/Crty-kontradiktornosti-pripravneho-konania-vo-vybranych-europskych-krajinach.htm>>

CHYLO, J. Kontradiktórne dokazovanie pred súdom. In *Bulletin slovenskej advokácie*, č. 3/2015. ISSN 1335-1079. [online]. 2015. [cit. 2024-09-26] Dostupné na internete: <<https://www.epi.sk/odborny-clanok/kontradiktorne-dokazovanie-v-konani-pred-sudom.htm>>

IVOR, J. Základné východiská navrhovanej koncepcie prípravného konania. In ZÁHORA, J. (ed) *Prípravné konanie – možnosti a perspektívy, Zborník príspevkov z celoštátnej vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou konanej dňa 21. apríla 2016 v Bratislave*. Praha : Leges, 2016, 368 s. ISBN 9788075021533.

MANDALÍK, R. K niektorým otázkam súvisiacim so skončením vyšetrovania a preštudovaním spisu. In *Justičná revue*. Roč. 70, č. 12, 2018. ISSN 1335-6461. s. 1382 – 1392

ROHÁČ, I. Postavenie obhajcu v kontradiktórnom konaní. In *Bulletin advokacie*, ISSN 1805-8280.

[online]. 2012. [cit. 2024-10-06] Dostupné na internete: <<http://www.bulletin-advokacie.cz/postavenie-obhajcu-v-kontradiktornom-konani>>

ŠAMKO, P. *Kontradiktórnosť hlavného pojednávania (niektoré teoretické a praktické problémy)*.

[online]. 2013. [cit. 2024-09-29] Dostupné na internete: <<https://www.pravnelisty.sk/clanky/a206-kontradiktornost-hlavneho-pojednavania-niektore-teoreticke-a-prakticke-problemy>>

ŠIMOŤEK, I. Alternatívne spôsoby začatia trestného stíhania. In ZÁHORA, J. (ed) *Prípravné konanie – možnosti a perspektívy, Zborník príspevkov z celoštátnej vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou konanej dňa 21. apríla 2016 v Bratislave*. Praha : Leges, 2016, 368 s. ISBN 9788075021533.

ŠRAMEL, B. Niekoľko poznámok k postaveniu orgánov. činných v trestnom konaní po rekodifikácii slovenského trestného práva. In *Časopis pro právní vědu a praxi*, č. 1, 19/2011. ISSN 1210-9126.

[online]. 2011. [cit. 2024-09-27] Dostupné na internete:

<<https://journals.muni.cz/cvp/article/view/6400/5769>>

Právne predpisy a dôvodové správy

Zákon č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) v znení účinnom do 31.12.2005

Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov

Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov

Zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád) v znení neskorších predpisov

Dôvodová správa k vládnemu návrhu zákona č. 40/2024 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č.

300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia dopĺňajú niektoré zákony

Súdne rozhodnutia

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 29.05.2024, sp. zn.: 4Tost/14/2024

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 01.06.2021, sp. zn.: 3Tost/9/2019

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 12.07.2016, sp. zn.: 1 Tdo V 11/2015

Uznesenie Špecializovaného trestného súdu zo dňa 09.09.2022, sp. zn.: 12T/7/2022

Uznesenie Krajského súdu v Žiline zo dňa 11.08.2009, sp. zn.: 1To/90/2009, publikované v Zbierke stanovísk NS a súdov SR pod R 21/2011

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 26.03.2015, sp. zn.: 2To/13/2015, publikované v Zbierke stanovísk NS a súdov SR pod R/19/2016

Uznesenie Krajského súdu v Trnave zo dňa 21.05.2020, sp. zn.: 5To/4/2020